

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
MACIEJA SZPUNARA
przedstawiona w dniu 10 stycznia 2019 r.¹

Sprawa C-136/17

G.C.,
A.F.,
B.H.,
E.D.

przeciwko
Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)
przy udziale:
Premier ministre,
Google Inc.

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Conseil d'État (radę państwa, Francja)]

Odesłanie prejudycjalne – Dane osobowe – Przetwarzanie danych – Operator wyszukiwarki internetowej – Żądanie usunięcia linków – Zakres obowiązku – Przetwarzanie danych osobowych wyłącznie w celach dziennikarskich lub w celu uzyskania wyrazu artystycznego lub literackiego

I. Wstęp

1. Pogodzenie prawa do prywatności i do ochrony danych osobowych z prawem do informacji i prawem do wolności wypowiedzi w dobie Internetu jest jednym z największych wyzwań naszych czasów. Dlatego nie jest zaskoczeniem, że w ostatnich latach przed Trybunałem zawisło kilka spraw, w których podniesione zostały kwestie prawne związane z tą tematyką.

2. Po rozstrzygnięciu jednego problemu pojawiają się nowe. Zjawisko to jest istotne tym bardziej, że bardzo często ramy prawne nie zostały stworzone z myślą o erze Internetu. Dobrym przykładem na to jest sprawa w postępowaniu głównym, podobnie jak sprawa C-507/17, Google (Zakres terytorialny usunięcia), w której moja opinia została przedstawiona w tym samym dniu co opinia w niniejszej sprawie: w jaki sposób i w jakim zakresie zobowiązania wprowadzone na mocy dyrektywy o ochronie danych z 1995 r., a mianowicie dyrektywy 95/46/WE² mają zastosowanie do wyszukiwarki takiej jak Google, czyli do przedsiębiorstwa utworzonego w 1998 r.?

¹ Język oryginału: francuski.

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz.U. 1995, L 281, s. 31).

3. W wyroku z dnia 13 maja 2014 r., *Google Spain i Google*³ Trybunał orzekł, że, zgodnie z art. 12 lit. b) oraz art. 14 akapit pierwszy lit. a) dyrektywy 95/46, osoby fizyczne mają prawo do „bycia zapomnianym”⁴, z którego może wynikać obowiązek usuwania linków do informacji ich dotyczących przez operatora wyszukiwarki internetowej⁵. Niniejsza sprawa stanowi kontynuację tego wyroku. Po jego wydaniu pojawiło się bowiem dużo nowych pytań dotyczących w szczególności przetwarzania danych „wrażliwych”, odnoszących się do pochodzenia rasowego lub etnicznego, poglądów politycznych, przekonań religijnych lub filozoficznych.

4. Z tego powodu, dokonując wykładni istniejącego prawa, odniosę się także do obowiązującego prawodawstwa oraz jego wykładni przyjętej w wyroku *Google Spain i Google*⁶.

5. Pokróćce rzecz ujmując, chcę zaproponować Trybunałowi odpowiedź zawierającą dwojakiego rodzaju rozwiązanie: z jednej strony, co do zasady, w przypadku skierowania do niego takiego żądania operator wyszukiwarki internetowej ma obowiązek systematycznego usuwania linków do danych wrażliwych; z drugiej zaś należy przestrzegać prawa do wolności wypowiedzi. W tym względzie zwracam się do Trybunału, aby w ramach wykładni wyroku *Google Spain i Google*⁷ należycie uwzględnił prawo do wolności wypowiedzi.

II. Ramy prawne

A. Prawo Unii

1. Dyrektywa 95/46

6. Zgodnie z art. 1 dyrektywy 95/46 ma ona na celu ochronę podstawowych praw i wolności osób fizycznych, w szczególności ich prawa do prywatności w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych, jak również usuwanie przeszkód w swobodnym przepływie tych danych.

7. Artykuł 2 dyrektywy 95/46 stanowi, że „do celów niniejszej dyrektywy”:

- a) »dane osobowe« oznacza[ją] wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej (»osoby, której dane dotyczą«); osoba możliwa do zidentyfikowania to osoba, której tożsamość można ustalić bezpośrednio lub pośrednio, szczególnie przez powołanie się na numer identyfikacyjny lub jeden bądź kilka szczególnych czynników określających jej fizyczną, fizjologiczną, umysłową, ekonomiczną, kulturową lub społeczną tożsamość;
- b) »przetwarzanie danych osobowych« (»przetwarzanie«) oznacza każdą operację lub zestaw operacji dokonywanych na danych osobowych przy pomocy środków zautomatyzowanych lub innych, jak np. gromadzenie, rejestracja, porządkowanie, przechowywanie, adaptacja lub modyfikacja, odzyskiwanie, konsultowanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez transmisję, rozpowszechnianie lub udostępnianie w inny sposób, układanie lub kompilowanie, blokowanie, usuwanie lub niszczenie;

3 C-131/12, EU:C:2014:317.

4 Choć Trybunał w tym wyroku nie posługuje się tym pojęciem, to stało się ono powszechne w praktyce i zostało zdefiniowane w prawie wtórnym: zob. art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych, uchylającego dyrektywę 95/46 (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. 2016, L 119, s. 1) i sprostowanie (Dz.U. 2016, L 127, s. 2).

5 Powrócę bardziej szczegółowo do tego wyroku w części opinii poświęconej ocenie prawnej.

6 Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

7 Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

[...]

- d) »administrator danych« oznacza osobę fizyczną lub prawną, władzę publiczną, agencję lub inny organ, który samodzielnie lub wspólnie z innymi podmiotami określa cele i sposoby przetwarzania danych; jeżeli cele i sposoby przetwarzania danych są określone w przepisach ustawowych i wykonawczych lub przepisach wspólnotowych, administrator danych może być powoływany lub kryteria jego powołania mogą być ustalane przez ustawodawstwo krajowe lub wspólnotowe;

[...]

- h) »zgoda osoby, której dane dotyczą« oznacza konkretne i świadome, dobrowolne wskazanie przez osobę, której dane dotyczą na to, że wyraża przyzwolenie na przetwarzanie odnoszących się do niej danych osobowych».

8. Artykuł 3 ust. 1 wspomnianej dyrektywy, zatytułowany „Zakres obowiązywania”, stanowi:

„Niniejsza dyrektywa stosuje się do przetwarzania danych osobowych w całości lub w części w sposób zautomatyzowany oraz innego przetwarzania danych osobowych, stanowiących część zbioru danych lub mających stanowić część zbioru danych”.

9. Artykuł 4 tej samej dyrektywy, zatytułowany „Odpowiednie prawo krajowe”, przewiduje:

„1. Każde państwo członkowskie stosuje, w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych, przepisy prawa krajowego przyjmowane na mocy niniejszej dyrektywy, wówczas gdy:

- a) przetwarzanie danych odbywa się w kontekście prowadzenia przez administratora danych działalności gospodarczej na terytorium państwa członkowskiego; jeżeli ten sam administrator danych prowadzi działalność gospodarczą na terytorium kilku państw członkowskich, musi on podjąć niezbędne działania, aby zapewnić, że [by] każde z tych przedsiębiorstw wywiązuje [wywiązywało] się z obowiązków przewidzianych w odpowiednich przepisach prawa krajowego;

[...]”.

10. Artykuł 6, zawarty w sekcji I rozdziału II dyrektywy 95/46, zatytułowanej „Zasady dotyczące jakości danych”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, aby dane osobowe były:

- a) przetwarzane rzetelnie i legalnie;
- b) gromadzone do określonych, jednoznacznych i legalnych celów oraz nie były poddawane dalszemu przetwarzaniu w sposób niezgodny z tym celem. Dalsze przetwarzanie danych w celach historycznych, statystycznych lub naukowych nie jest uważane za niezgodne z przepisami pod warunkiem ustanowienia przez państwa członkowskie odpowiednich środków zabezpieczających;
- c) prawidłowe, stosowne oraz nienadmierne ilościowo w stosunku do celów, dla których zostały zgromadzone i/lub dalej przetwarzane;
- d) prawidłowe oraz, w razie konieczności, aktualizowane; należy podjąć wszelkie uzasadnione działania, aby zapewnić usunięcie lub poprawienie nieprawidłowych lub niekompletnych danych, biorąc pod uwagę cele, dla których zostały zgromadzone lub dla których są dalej przetwarzane;

e) przechowywane w formie umożliwiającej identyfikację osób, których dane dotyczą, przez czas nie dłuższy niż jest to konieczne do celów, dla których dane zostały zgromadzone lub dla których są dalej przetwarzane. Państwa członkowskie ustanowią odpowiednie środki zabezpieczające dla danych przechowywanych przez dłuższe okresy dla potrzeb historycznych, statystycznych i naukowych.

2. Na administratorze danych spoczywa obowiązek zapewnienia przestrzegania przepisów ust. 1”.

11. Artykuł 7, zawarty w sekcji II rozdziału II dyrektywy 95/46, zatytułowanej „Kryteria legalności przetwarzania danych”, stanowi:

„Państwa członkowskie zapewniają, że [by] dane osobowe mogą [mogły] być przetwarzane tylko wówczas, gdy:

[...]

f) przetwarzanie danych jest konieczne dla potrzeb wynikających z uzasadnionych interesów administratora danych lub osoby trzeciej, lub os[ób], którym dane są ujawniane, z wyjątkiem sytuacji, kiedy interesy takie podporządkowane są interesom związanym z podstawowymi prawami i wolnościami osoby, której dane dotyczą, które gwarantują ochronę na podstawie art. 1 ust. 1”.

12. W sekcji III rozdziału II dyrektywy 95/46, zatytułowanej „Szczególne kategorie przetwarzania danych”, zamieszczone zostały art. 8 i 9. Artykuł 8 dyrektywy, zatytułowany „Przetwarzanie szczególnych kategorii danych”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie zabraniają przetwarzania danych osobowych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, opinie polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność do związków zawodowych, jak również przetwarzani[a] danych dotyczących zdrowia i życia seksualnego.

2. Ustęp 1 nie ma zastosowania, w przypadku gdy:

a) osoba, której dane dotyczą, udzieliła wyraźnej zgody na ich przetwarzanie, chyba że ustawodawstwo państwa członkowskiego przewiduje, że zakaz określony w ust. 1 nie może być uchylony mimo udzielonej zgody przez osobę, której dane dotyczą;

lub

b) przetwarzanie danych jest konieczne do wypełniania obowiązków i szczególnych uprawnień administratora danych w dziedzinie prawa pracy, o ile jest to dozwolone przez prawo krajowe przewidujące odpowiednie środki zabezpieczające;

lub

c) przetwarzanie danych jest konieczne dla ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą lub innej osoby, w przypadku gdy osoba, której dane dotyczą, jest fizycznie lub prawnie niezdolna do udzielenia zgody;

lub

d) przetwarzanie danych jest dokonywane w ramach legalnej działalności wspartej odpowiednimi gwarancjami przez fundację, stowarzyszenie lub inną instytucję nienastawioną na osiągnięcie zysku, której cele mają charakter polityczny, filozoficzny, religijny lub związkowy, pod warunkiem że

przetwarzanie danych odnosi się wyłącznie do członków tej instytucji lub osób mających z nią regularny kontakt w związku z jej celami oraz że dane nie zostaną ujawnione osobie trzeciej bez zgody osób, których dane dotyczą;

lub

- e) przetwarzanie dotyczy danych, które są podawane do wiadomości publicznej przez osobę, której dane dotyczą, lub jest konieczne do ustalenia, wykonania lub ochrony roszczeń prawnych.

[...]

4. Pod warunkiem ustanowienia odpowiednich środków zabezpieczających państwa członkowskie mogą, ze względu na istotny interes publiczny, ustalić dodatkowe wyłączenia, poza tymi, które zostały przewidziane w ust. 2, na mocy ustawy krajowej lub decyzji organu nadzorczego.

5. Przetwarzanie danych dotyczących przestępstw, wyroków skazujących lub środków bezpieczeństwa może być dokonywane jedynie pod kontrolą władz publicznych lub też, jeżeli zgodnie z prawem krajowym ustanowiono określone środki zabezpieczające, z zachowaniem odstępstw, któr[ych] państwo członkowskie może udzielić zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego, zapewniając zachowanie odpowiednich zabezpieczeń. Jednak kompletny rejestr przestępstw kryminalnych może być prowadzony tylko pod kontrolą władzy publicznej.

Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy zobowiązujące oficjalny organ do sprawowania kontroli nad przetwarzaniem danych dotyczących sankcji administracyjnych lub orzeczeń w sprawach cywilnych.

6. Odstępstwa od ust. 1 przewidziane w ust. 4 i 5 są notyfikowane Komisji.

[...]”.

13. Artykuł 9 dyrektywy 95/46, zatytułowany „Przetwarzanie danych osobowych i wolność wypowiedzi”, stanowi:

„Państwa członkowskie wprowadzają możliwość wyłączenia lub odstąpienia od przepisów niniejszego rozdziału, rozdziału IV i VI w przypadku przetwarzania danych osobowych wyłącznie w celach dziennikarskich lub w celu uzyskania wyrazu artystycznego lub literackiego jedynie wówczas, gdy jest to konieczne dla pogodzenia prawa do zachowania prywatności z przepisami dotyczącymi wolności wypowiedzi”.

14. Artykuł 12 tej samej dyrektywy, zatytułowany „Prawo dostępu do danych”, przewiduje:

„Państwa członkowskie zapewniają każdej osobie, której dane dotyczą, prawo do uzyskania od administratora danych:

[...]

- b) odpowiednio do przypadku – sprostowania, usunięcia lub zablokowania danych, których przetwarzanie jest niezgodne z przepisami niniejszej dyrektywy, szczególnie ze względu na niekompletność lub niedokładność danych;

[...]”.

15. Artykuł 14 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo sprzeciwu przysługujące osobie, której dane dotyczą”, stanowi:

„Państwa członkowskie przyznają osobie, której dane dotyczą, prawo:

- a) przynajmniej w przypadkach wymienionych w art. 7 lit. e) i f), w dowolnym czasie z ważnych i uzasadnionych przyczyn wynikających z jego konkretnej sytuacji, sprzeciwu co do przetwarzania dotyczących jej danych, z zastrzeżeniem odmiennych postanowień ustawodawstwa krajowego. W przypadku uzasadnionego sprzeciwu przetwarzanie danych przez administratora danych nie może już obejmować tych danych;

[...]”.

16. Artykuł 28 dyrektywy 95/46, zatytułowany „Organ nadzorczy”, ma następujące brzmienie:

„1. Każde państwo członkowskie zapewni, że [by] jeden lub więcej organów władzy publicznej będzie [było] odpowiedzialnych za kontrolę stosowania na jego terytorium przepisów przyjętych przez państwa członkowskie na mocy niniejszej dyrektywy.

[...]

3. Każdy organ jest w szczególności wyposażony w:

- uprawnienia dochodzeniowe, jak np. prawo dostępu do danych stanowiących przedmiot operacji przetwarzania danych oraz prawo gromadzenia wszelkich informacji potrzebnych do wykonywania jego funkcji nadzorczych,
- skuteczne uprawnienia interwencyjne, jak np. [...] zarządzania blokady, usunięcia lub zniszczenia danych, nakładania czasowego lub ostatecznego zakazu przetwarzania danych [...],

[...]

Od decyzji organu nadzorczego, co do które[j] zgłaszane są zastrzeżenia, przysługuje odwołanie do właściwego sądu.

4. Każdy organ nadzorczy rozpatruje skargi zgłaszane przez dowolną osobę lub przez stowarzyszenie ją reprezentujące odnośnie do ochrony jej praw i wolności w zakresie przetwarzania danych osobowych. Zainteresowana osoba zostanie poinformowana o wyniku sprawy.

[...]

6. Każdy organ nadzorczy jest właściwy, niezależnie od krajowych przepisów dotyczących danego przypadku przetwarzania danych, do wykonywania [na] terytorium państwa członkowskiego uprawnień powierzonych mu zgodnie z ust. 3. Do każdego organu można się zwrócić z żądaniem wykonania jego uprawnień przez odpowiedni organ innego państwa członkowskiego.

Organy nadzorcze współpracują ze sobą w zakresie koniecznym do wykonywania swoich obowiązków, zwłaszcza poprzez wymianę wszelkich przydatnych informacji.

[...]”.

2. Rozporządzenie 2016/679

17. Na mocy swojego art. 99 ust. 2 rozporządzenie nr 2016/679 jest stosowane od dnia 25 maja 2018 r. Artykuł 94 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi, że dyrektywa 95/46 zostaje uchylona ze skutkiem od tego dnia.

18. Artykuł 9 tego rozporządzenia, zatytułowany „Przetwarzanie szczególnych kategorii danych osobowych”, stanowi:

„1. Zabrania się przetwarzania danych osobowych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych oraz przetwarzania danych genetycznych i biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej lub danych dotyczących zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej tej osoby.

2. Ustęp 1 nie ma zastosowania, jeżeli spełniony jest jeden z poniższych warunków:

a) osoba, której dane dotyczą, wyraziła wyraźną zgodę na przetwarzanie tych danych osobowych w jednym lub kilku konkretnych celach, chyba że prawo Unii lub prawo państwa członkowskiego przewidują, iż osoba, której dane dotyczą, nie może uchylić zakazu, o którym mowa w ust. 1;

[...]

e) przetwarzanie dotyczy danych osobowych w sposób oczywisty upublicznionych przez osobę, której dane dotyczą;

[...]

g) przetwarzanie jest niezbędne ze względów związanych z ważnym interesem publicznym, na podstawie prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, które są proporcjonalne do wyznaczonego celu, nie naruszają istoty prawa do ochrony danych i przewidują odpowiednie i konkretne środki ochrony praw podstawowych i interesów osoby, której dane dotyczą;

[...]”.

19. Artykuł 10 tego rozporządzenia, zatytułowany „Przetwarzanie danych osobowych dotyczących wyroków skazujących i naruszeń prawa”, stanowi:

„Przetwarzania danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz naruszeń prawa lub powiązanych środków bezpieczeństwa na podstawie art. 6 ust. 1 wolno dokonywać wyłącznie pod nadzorem władz publicznych lub jeżeli przetwarzanie jest dozwolone prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego przewidującymi odpowiednie zabezpieczenia praw i wolności osób, których dane dotyczą. Wszelkie kompletne rejestry wyroków skazujących są prowadzone wyłącznie pod nadzorem władz publicznych”.

20. Artykuł 17 tego samego rozporządzenia, zatytułowany „Prawo do usunięcia danych (»prawo do bycia zapomnianym«)”, brzmi następująco:

„1. Osoba, której dane dotyczą, ma prawo żądania od administratora niezwłocznego usunięcia dotyczących jej danych osobowych, a administrator ma obowiązek bez zbędnej zwłoki usunąć dane osobowe, jeżeli zachodzi jedna z następujących okoliczności:

a) dane osobowe nie są już niezbędne do celów, w których zostały zebrane lub w inny sposób przetwarzane;

- b) osoba, której dane dotyczą, cofnęła zgodę, na której opiera się przetwarzanie zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. a) lub art. 9 ust. 2 lit. a), i nie ma innej podstawy prawnej przetwarzania;
- c) osoba, której dane dotyczą, wnosi sprzeciw na mocy art. 21 ust. 1 wobec przetwarzania i nie występują nadrzędne prawnie uzasadnione podstawy przetwarzania lub osoba, której dane dotyczą, wnosi sprzeciw na mocy art. 21 ust. 2 wobec przetwarzania;
- d) dane osobowe były przetwarzane niezgodnie z prawem;
- e) dane osobowe muszą zostać usunięte w celu wywiązania się z obowiązku prawnego przewidzianego w prawie Unii lub prawie państwa członkowskiego, któremu podlega administrator;
- f) dane osobowe zostały zebrane w związku z oferowaniem usług społeczeństwa informacyjnego, o których mowa w art. 8 ust. 1.

2. Jeżeli administrator upublicznił dane osobowe, a na mocy ust. 1 ma obowiązek usunąć te dane osobowe, to – biorąc pod uwagę dostępną technologię i koszt realizacji – podejmuje rozsądne działania, w tym środki techniczne, by poinformować administratorów przetwarzających te dane osobowe, że osoba, której dane dotyczą, żąda, by administratorzy ci usunęli wszelkie łącza do tych danych, kopie tych danych osobowych lub ich replikacje [powielenia].

3. Ustęp 1 i 2 nie mają zastosowania w zakresie, w jakim przetwarzanie jest niezbędne:

- a) do korzystania z prawa do wolności wypowiedzi i informacji;
- b) do wywiązania się z prawnego obowiązku wymagającego przetwarzania na mocy prawa Unii lub prawa państwa członkowskiego, któremu podlega administrator, lub do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi;
- c) z uwagi na względy interesu publicznego w dziedzinie zdrowia publicznego zgodnie z art. 9 ust. 2 lit. h) oraz i) i art. 9 ust. 3;
- d) do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych lub historycznych lub do celów statystycznych zgodnie z art. 89 ust. 1, o ile prawdopodobne jest, że prawo, o którym mowa w ust. 1, uniemożliwi lub poważnie utrudni realizację celów takiego przetwarzania; lub
- e) do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń”.

21. Artykuł 18 rozporządzenia 2016/679, zatytułowany „Prawo do ograniczenia przetwarzania”, stanowi:

„1. Osoba, której dane dotyczą, ma prawo żądania od administratora ograniczenia przetwarzania w następujących przypadkach:

- a) osoba, której dane dotyczą, kwestionuje prawidłowość danych osobowych – na okres pozwalający administratorowi sprawdzić prawidłowość tych danych;
- b) przetwarzanie jest niezgodne z prawem, a osoba, której dane dotyczą, sprzeciwia się usunięciu danych osobowych, żądając w zamian ograniczenia ich wykorzystywania;

[...]

d) osoba, której dane dotyczą, wniosła sprzeciw na mocy art. 21 ust. 1 wobec przetwarzania – do czasu stwierdzenia, czy prawnie uzasadnione podstawy po stronie administratora są nadrzędne wobec podstaw sprzeciwu osoby, której dane dotyczą.

2. Jeżeli na mocy ust. 1 przetwarzanie zostało ograniczone, takie dane osobowe można przetwarzać, z wyjątkiem przechowywania, wyłącznie za zgodą osoby, której dane dotyczą, lub w celu ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń, lub w celu ochrony praw innej osoby fizycznej lub prawnej, lub z uwagi na ważne względy interesu publicznego Unii lub państwa członkowskiego.

3. Przed uchyceniem ograniczenia przetwarzania administrator informuje o tym osobę, której dane dotyczą, która żądała ograniczenia na mocy ust. 1”.

22. Artykuł 21 tego rozporządzenia, zatytułowany „Prawo do sprzeciwu”, przewiduje w ust. 1:

„Osoba, której dane dotyczą, ma prawo w dowolnym momencie wnieść sprzeciw – z przyczyn związanych z jej szczególną sytuacją – wobec przetwarzania dotyczących jej danych osobowych opartego na art. 6 ust. 1 lit. e) lub f), w tym profilowania na podstawie tych przepisów. Administratorowi nie wolno już przetwarzać tych danych osobowych, chyba że wykaże on istnienie ważnych prawnie uzasadnionych podstaw do przetwarzania, nadrzędnych wobec interesów, praw i wolności osoby, której dane dotyczą, lub podstaw do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń”.

23. Artykuł 85 tego rozporządzenia, zatytułowany „Przetwarzanie a wolność wypowiedzi i informacji”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie przyjmują przepisy pozwalające pogodzić prawo do ochrony danych osobowych na mocy niniejszego rozporządzenia z wolnością wypowiedzi i informacji, w tym do przetwarzania dla potrzeb dziennikarskich oraz do celów wypowiedzi akademickiej, artystycznej lub literackiej.

2. Dla przetwarzania do celów dziennikarskich lub do celów wypowiedzi akademickiej, artystycznej lub literackiej państwa członkowskie określają odstępstwa lub wyjątki od rozdziału II (Zasady), rozdziału III (Prawa osoby, której dane dotyczą), rozdziału IV (Administrator i podmiot przetwarzający), rozdziału V (Przekazywanie danych osobowych do państw trzecich lub organizacji międzynarodowych), rozdziału VI (Niezależne organy nadzorcze), rozdziału VII (Współpraca i spójność) oraz rozdziału IX (Szczególne sytuacje związane z przetwarzaniem danych), jeżeli są one niezbędne, by pogodzić prawo do ochrony danych osobowych z wolnością wypowiedzi i informacji.

3. Każde państwo członkowskie zawiadamia Komisję o przepisach, które przyjęło zgodnie z ust. 2, a następnie niezwłocznie o wszelkich późniejszych aktach zmieniających lub zmianach ich dotyczących”.

B. Prawo francuskie

24. Dyrektywa 95/46 została transponowana do prawa francuskiego przez loi n° 78-17 du 6 janvier 1978 relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés (ustawę nr 78-17 z dnia 6 stycznia 1978 r. dotyczącą informatyki, danych i wolności).

III. Stan faktyczny i postępowanie główne

25. G.C., A.F., B.H. i E.D. zwrócili się do spółki Google LLC o usunięcie z wyników wyszukiwania mającego za punkt wyjścia ich imiona i nazwiska, wyświetlanych w wyszukiwarce, której Google LLC jest operatorem, różnego rodzaju linków kierujących do prowadzonych przez osoby trzecie stron internetowych; spółka ta nie uwzględniła tych żądań.

26. Konkretnie rzecz biorąc, G.C. zwróciła się o usunięcie linku, który odsyła do zamieszczonego w dniu 18 lutego 2011 r. pod pseudonimem na kanale Youtube satyrycznego fotomontażu, w którym G.C. występuje u boku burmistrza gminy, w którego gabinecie była ona kierownikiem, w którym to fotomontażu wyraźnie odwołano się do łączącej ich intymnej relacji oraz wpływu tej relacji na jej własną karierę polityczną. Fotomontaż ten został zamieszczony w Internecie podczas kampanii wyborczej towarzyszącej wyborom kantonalnym, w których startowała wówczas G.C. W momencie odmówienia uwzględnienia jej żądania usunięcia linków zainteresowana nie była ani wybrana, ani nie kandydowała w wyborach lokalnych, nie pełniła też już funkcji kierownika biura burmistrza miasta.

27. A.F. zażądał usunięcia linków, które odsyłały do artykułu w dzienniku *Libération* z dnia 9 września 2008 r. zamieszczonego na stronie internetowej Centre contre les manipulations mentales (centrum zwalczania manipulacji mentalnej, CCMM), dotyczącego samobójstwa popełnionego przez wyznawcę kościoła scjentologicznego w grudniu 2006 r. A.F. wymieniono w tym artykule jako osobę odpowiedzialną za tworzenie i utrzymanie wizerunku kościoła scjentologicznego, której to funkcji osoba ta już wówczas nie wykonywała. Ponadto autor spornego artykułu stwierdza, że skontaktował się z A.F. w celu uzyskania jego wersji wydarzeń i relacjonuje zebrane przy tej okazji wypowiedzi.

28. B.H. zażądał usunięcia linków prowadzących do artykułów, głównie prasowych, dotyczących wszczętego w czerwcu 1995 r. dochodzenia w przedmiocie finansowania partii republikańskiej (PR), w ramach którego B.H. – wraz z kilkoma innymi biznesmenami i politykami – został postawiony w stan oskarżenia. Wszczęte przeciwko niemu postępowanie zostało umorzone w drodze postanowienia z dnia 26 lutego 2010 r. Większość spornych linków prowadzi do artykułów opublikowanych wtedy, gdy wszczęto śledztwo, i które, co za tym idzie, nie relacjonują wyniku postępowania.

29. E.D. zażądał usunięcia linków odsyłających do dwóch opublikowanych w *Nice Matin* i *Figaro* artykułów relacjonujących rozprawę w sprawie karnej, na której został on skazany na karę siedmiu lat pozbawienia wolności oraz dodatkową karę dziesięciu lat dozoru kuratora za napaści na tle seksualnym na osoby małoletnie w wieku 15 lat. Jedna z tych kronik sądowych przytacza poza tym wiele intymnych szczegółów dotyczących E.D., które zostały ujawnione w toku procesu.

30. Po tym jak spółka Google odmówiła uwzględnienia tych żądań, skarżący zwrócili się do Commission nationale de l'informatique et des libertés (krajowej komisji ds. informatyki i swobód, CNIL) ze skargami zmierzającymi do nakazania tej spółce usunięcia rozpatrywanych linków. Pismami, odpowiednio, z dnia 24 kwietnia 2015 r., z dnia 28 sierpnia 2015 r., z dnia 21 marca 2016 r. i z dnia 9 maja 2016 r. przewodnicząca CNIL poinformowała skarżących o umorzeniu postępowań w sprawie ich skarg.

31. Skarżący wnieśli zatem skargi przeciwko wydanym przez CNIL decyzjom odmawiającym wezwania spółki Google do żadanego usunięcia linków. Skargi te zostały połączone przez sąd odsyłający.

IV. Pytania prejudycjalne i postępowanie przed Trybunałem

32. Stwierdziwszy, że skargi dotyczą szeregu poważnych trudności w wykładni dyrektywy 95/46, Conseil d'État (rada państwa, Francja) orzeczeniem z dnia 24 lutego 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 marca 2017 r., postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy, przy uwzględnieniu szczególnych zobowiązań, kompetencji i możliwości operatora wyszukiwarki, zakaz nałożony na innych administratorów danych przetwarzania danych objętych art. 8 ust. 1 i 5 dyrektywy [95/46], z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w tym akcie, ma również zastosowanie do tego operatora jako administratora danych odpowiedzialnego za ich przetwarzanie dokonywane w ramach tej wyszukiwarki?
- 2) W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze:
- czy przepisy art. 8 ust. 1 i 5 dyrektywy [95/46] należy interpretować w ten sposób, że nałożony w nich na operatora wyszukiwarki, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w tej dyrektywie, zakaz przetwarzania danych objętych tymi przepisami zobowiązuje go do systematycznego uwzględniania wniosków o usunięcie łączy prowadzących do stron internetowych przetwarzających takie dane?
 - w tym kontekście – jak należy interpretować wyjątki przewidziane w art. 8 ust. 2 lit. a) i e) dyrektywy [95/46], kiedy mają one zastosowanie do operatora wyszukiwarki, biorąc pod uwagę jego szczególne zobowiązania, kompetencje i możliwości? W szczególności czy taki operator może odmówić uwzględnienia wniosku o usunięcie łączy, jeśli stwierdzi, że rozpatrywane linki prowadzą do treści, które, jakkolwiek zawierają dane objęte kategoriami wymienionymi w art. 8 ust. 1, to jednak objęte są również zakresem wyjątków przewidzianych w ust. 2 tego samego artykułu, w szczególności [w lit. a) i e)]?
 - podobnie – czy przepisy dyrektywy [95/46] należy interpretować w ten sposób, że kiedy linki, których usunięcia się żąda, prowadzą do przetwarzania danych osobowych dokonywanego wyłącznie w celach dziennikarskich lub w celu uzyskania wyrazu artystycznego lub literackiego, a więc, zgodnie z art. 9 dyrektywy [95/46], możliwe jest gromadzenie i przetwarzanie tych danych należących do kategorii wymienionych w art. 8 ust. 1 i 5 tej dyrektywy, operator wyszukiwarki może z tego powodu odmówić uwzględnienia wniosku o usunięcie łączy?
- 3) W razie udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi przeczącej:
- jakie szczególne wymogi zawarte w dyrektywie [95/46] powinien spełnić operator wyszukiwarki, biorąc pod uwagę jego obowiązki, kompetencje i możliwości?
 - czy jeśli stwierdzi on, że strony internetowe, do których prowadzą linki, których usunięcia się żąda, zawierają dane, których publikacja na omawianych stronach jest niezgodna z prawem, przepisy dyrektywy z dnia 24 października 1995 r., należy interpretować w ten sposób:
 - że nakazują one operatorowi wyszukiwarki usunięcie tych linków z wyświetlonej listy wyników wyszukiwania dokonanej za pomocą nazwiska wnioskującego?
 - czy też że wymagają one jedynie, aby uwzględnił on tę okoliczność przy dokonywaniu oceny zasadności wniosku o usunięcie łączy?
 - lub też że okoliczność ta nie ma wpływu na ocenę, jaką winien on przeprowadzić?

Ponadto, jeśli ta okoliczność nie jest bez znaczenia, jak należy oceniać zgodność z prawem publikacji spornych danych na stronach internetowych, pochodzących z przetwarzania nieobjętego terytorialnym zakresem stosowania dyrektywy z dnia 24 października 1995 r., a w konsekwencji – transponującego je ustawodawstwa krajowego?

4) Bez względu na odpowiedź udzieloną na pytanie pierwsze:

- niezależnie od zgodności z prawem publikacji danych osobowych na stronach internetowych, do których prowadzą sporne linki – czy przepisy dyrektywy z dnia 24 października 1995 r. należy interpretować w ten sposób, że:
- kiedy wnioskujący wykaże, iż te dane stały się niekompletne, niedokładne lub nieaktualne, operator wyszukiwarki jest zobowiązany do uwzględnienia wniosku o usunięcie odpowiednich łączy?
- dokładniej rzecz ujmując, kiedy wnioskodawca wykaże, że, z uwagi na przebieg postępowania sądowego, informacje dotyczące wcześniejszego etapu postępowania nie odpowiadają już jego aktualnej sytuacji, operator wyszukiwarki jest zobowiązany do usunięcia linków prowadzących do stron internetowych zawierających takie informacje?
- czy przepisy art. 8 ust. 5 dyrektywy [95/46] należy interpretować w ten sposób, że informacje dotyczące postępowania prowadzonego wobec jednostki lub relacjonujące proces oraz wyrok skazujący, który w nim zapada, stanowią dane dotyczące przestępstw i wyroków skazujących? Ogólnie rzecz ujmując: czy kiedy strona internetowa zawiera dane informujące o wyrokach skazujących lub o postępowaniach sądowych, których przedmiotem jest osoba fizyczna, to są one objęte zakresem tych przepisów?”.

33. A.F., B.H., Google, rząd francuski, Irlandia, rządy grecki, włoski, austriacki, polski i rząd Zjednoczonego Królestwa, a także Komisja Europejska przedstawili w tej sprawie uwagi na piśmie.

34. B.H., Google, rządy francuski, Irlandia, rządy grecki, austriacki, polski i rząd Zjednoczonego Królestwa, a także Komisja przedstawili swoje stanowiska podczas rozprawy, która odbyła się w dniu 11 września 2018 r.

V. Ocena

A. Uwagi wstępne

1. Właściwe przepisy: dyrektywa 91/628

35. Pytania, z którymi zwrócił się sąd odsyłający, nie dotyczą wykładni przepisów rozporządzenia nr 2016/679, ale przepisów dyrektywy 95/46. Jednak wymienione rozporządzenie, mające zastosowanie od dnia 25 maja 2018 r.⁸, uchyliło dyrektywę ze skutkiem od tej samej daty⁹.

36. Ponieważ należy uznać, że zgodnie z francuską procedurą administracyjną ustawą właściwą dla rozstrzygnięcia sporu jest ta, która obowiązywała w dniu wydania zaskarżonego rozstrzygnięcia, nie ulega wątpliwości, że to dyrektywa 95/46 ma zastosowanie w postępowaniu głównym. W konsekwencji zadaniem Trybunału jest dokonanie wykładni przepisów tej właśnie dyrektywy.

⁸ Na mocy art. 99 ust. 2 rozporządzenia nr 2016/679.

⁹ Zobacz art. 94 ust. 1 rozporządzenia nr 2016/679.

2. Tło sprawy: wyrok *Google Spain i Google*

37. Tło dla pytań, z którymi zwrócił się sąd odsyłający w niniejszej sprawie, stanowi wyrok *Google Spain i Google*¹⁰, w którym, w istotnym dla niniejszej sprawy zakresie, Trybunał orzekł w szczególności, że:

- działalność prowadzoną przez wyszukiwarki internetowe należy uznać za „przetwarzanie danych osobowych” w rozumieniu art. 2 lit. b) dyrektywy 95/46, w sytuacji gdy informacje takie zawierają dane osobowe, a operatora tej wyszukiwarki internetowej należy uznać za „administratora” odpowiedzialnego za przetwarzanie danych w rozumieniu art. 2 lit. d) tej dyrektywy¹¹;
- normy ustanowione w art. 12 lit. b) i art. 14 akapit pierwszy lit. a) dyrektywy 95/46 są przestrzegane, a przewidziane w nich warunki rzeczywiście spełnione, wówczas, gdy operator wyszukiwarki internetowej jest zobowiązany do usunięcia z wyświetlanej listy wyników wyszukiwania mającego za punkt wyjścia imię i nazwisko danej osoby linków do publikowanych przez osoby trzecie stron internetowych zawierających dotyczące tej osoby informacje, również w przypadku gdy to imię czy nazwisko czy też te informacje nie zostały uprzednio czy też jednocześnie usunięte z tych stron internetowych, i, o ile ma to miejsce w danym przypadku, nawet jeśli ich publikacja na tych stronach jest zgodna z prawem¹²;
- art. 12 lit. b) i art. 14 akapit pierwszy lit. a) dyrektywy 95/46 należy interpretować w taki sposób, że w ramach oceny tego, czy spełnione zostały warunki zastosowania tych przepisów, należy w szczególności przeanalizować kwestię, czy osoba, której dotyczą dane, ma prawo do tego, aby dana dotycząca jej informacja nie była już, w aktualnym stanie rzeczy, powiązana z jej imieniem i nazwiskiem poprzez listę wyświetlającą wyniki wyszukiwania mającego za punkt wyjścia to imię i nazwisko, przy czym stwierdzenie, iż takie prawo przysługuje, pozostaje bez związku z tym, czy zawarcie na tej liście wyników wyszukiwania danej informacji wyrządza szkodę tej osobie¹³;
- ponieważ osoba ta, ze względu na prawa podstawowe przysługujące jej na podstawie art. 7 i 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”), może zażądać, aby dana informacja nie była już podawana do wiadomości szerokiego kręgu odbiorców poprzez zawarcie jej na takiej liście wyników wyszukiwania, prawa te są co do zasady nadrzędne nie tylko wobec interesu gospodarczego operatora wyszukiwarki internetowej, lecz również wobec interesu, jaki ten krąg odbiorców może mieć w znalezieniu rzeczonych informacji w ramach wyszukiwania prowadzonego w przedmiocie imienia i nazwiska tej osoby. Taka sytuacja nie ma jednak miejsca, jeśli ze szczególnych powodów, takich jak rola odgrywana przez tę osobę w życiu publicznym, należałoby uznać, że ingerencja w prawa podstawowe tej osoby jest uzasadniona nadrzędnym interesem tego kręgu odbiorców, polegającym na posiadaniu, dzięki temu umieszczeniu na liście, dostępu do danej informacji¹⁴

38. Okoliczności faktyczne wydanego w sprawie *Google Spain i Google*¹⁵ wyroku dotyczyły danych, które były wprawdzie osobowe, ale nie można ich było uznać za szczególne kategorie danych w rozumieniu art. 8 dyrektywy 95/46. Tym sposobem dochodzimy do pierwszego pytania prejudycjalnego.

10 Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

11 Zobacz wyrok z dnia 13 maja 2014 r., *Google Spain i Google* (C-131/12, EU:C:2014:317, pkt 1 sentencji).

12 Zobacz wyrok z dnia 13 maja 2014 r., *Google Spain i Google* (C-131/12, EU:C:2014:317, pkt 3 sentencji).

13 Zobacz wyrok z dnia 13 maja 2014 r., *Google Spain i Google* (C-131/12, EU:C:2014:317, pkt 4 sentencji).

14 Zobacz wyrok z dnia 13 maja 2014 r., *Google Spain i Google* (C-131/12, EU:C:2014:317, pkt 4 sentencji).

15 Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

B. W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

39. W swoim pierwszym pytaniu sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy, przy uwzględnieniu szczególnych zobowiązań, kompetencji i możliwości operatora wyszukiwarki, nałożony na innych administratorów danych zakaz przetwarzania danych objętych art. 8 ust. 1 i 5 dyrektywy 95/46 ma również zastosowanie do tego operatora.

40. Zgodnie z art. 8 ust. 1 dyrektywy 95/46 państwa członkowskie zabraniają przetwarzania danych osobowych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, opinie polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność do związków zawodowych, jak również przetwarzania danych dotyczących zdrowia i życia seksualnego.

41. Artykuł 8 ust. 5 tej dyrektywy stanowi, że przetwarzanie danych dotyczących przestępstw, wyroków skazujących lub środków bezpieczeństwa może być dokonywane jedynie pod kontrolą władz publicznych, lub też, jeżeli zgodnie z prawem krajowym ustanowiono określone środki zabezpieczające, z zachowaniem odstępstw, których państwo członkowskie może udzielić zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego, zapewniając zachowanie odpowiednich zabezpieczeń. Jednak kompletny rejestr przestępstw kryminalnych może być prowadzony tylko pod kontrolą władzy publicznej. Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy zobowiązujące oficjalny organ do sprawowania kontroli nad przetwarzaniem danych dotyczących sankcji administracyjnych lub orzeczeń w sprawach cywilnych.

42. Należy stwierdzić, że art. 8 dyrektywy 95/46 nie był rozpatrywany w sprawie, w której wydano wyrok *Google Spain i Google*¹⁶. Samo to stwierdzenie prowadzi mnie do założenia, że, wbrew twierdzeniom Google przedstawionych w uwagach do niniejszej sprawy, odpowiedź na pierwsze pytanie prejudycjalne nie może wynikać z tego wyroku. Fakt, że wymieniona sprawa nie dotyczyła szczególnych kategorii danych (wrażliwych), o których mowa w art. 8 ust. 1 dyrektywy 95/46, nie oznacza, że wyszukiwarka internetowa nie podlega temu przepisowi.

43. W swojej opinii w sprawie *Google Spain i Google* rzecznik generalny N. Jääskinen uzasadnił swoją (niezaprobowaną przez Trybunał) tezę w ten sposób, że dostawca usług wyszukiwania za pomocą wyszukiwarek internetowych nie jest „administratorem” danych osobowych przetwarzanych na źródłowych stronach internetowych osób trzecich. „Odmienny pogląd oznaczałby, że wyszukiwarki internetowe są niezgodne z prawem Unii, co uważam za wniosek absurdalny. W szczególności jeśli dostawców usług wyszukiwania za pomocą wyszukiwarek internetowych uznawałoby się za administratorów danych osobowych znajdujących się na źródłowych stronach internetowych i jeśli by na którejkolwiek z tych stron internetowych znajdowały się »szczególne kategorie danych [...]«, o których mowa w art. 8 dyrektywy [95/46] (np. dane osobowe ujawniające poglądy polityczne lub przekonania religijne czy też dane dotyczące zdrowia lub życia seksualnego osób), działalność dostawców usług wyszukiwania za pomocą wyszukiwarek internetowych automatycznie stałaby się nielegalna w przypadku niespełnienia rygorystycznych warunków ustanowionych w tym artykule w związku z przetwarzaniem takich danych”¹⁷.

44. Fragment ten bardzo wyraźnie ilustruje problem, który dotyczy niniejszej sprawy i jej znaczenie. Ponieważ dyrektywa 95/46 została przyjęta w 1995 r., i adresatami obowiązków w niej przewidzianych były państwa członkowskie, to nie brała ona pod uwagę w swoich założeniach wyszukiwarek internetowych takich jak te istniejące obecnie, a jej przepisy nie nadają się w odniesieniu do nich do intuicyjnego i czysto literalnego stosowania. Właśnie z tego powodu sądy odsyłające, podobnie jak ma to miejsce w niniejszej sprawie, miały wątpliwości w sprawie, w której zapadł potem wyrok *Google Spain i Google*¹⁸, i zwróciły się z nimi do Trybunału.

¹⁶ Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

¹⁷ Zobacz opinia rzecznika generalnego N. Jääskinen w sprawie *Google Spain i Google* (C-131/12, EU:C:2013:424, pkt 90).

¹⁸ Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

45. W konsekwencji względem stosowania przepisów dyrektywy 95/46 do wyszukiwarek nie można przyjąć podejścia „wszystko albo nic”. Moim zdaniem należy zbadać jej poszczególne przepisy z punktu widzenia możliwości ich zastosowania do wyszukiwarki.

46. Dosłowne zastosowanie art. 8 ust. 1 dyrektywy 95/46 w odniesieniu do wyszukiwarki internetowej skutkowałoby zakazaniem jakiegokolwiek przetwarzania danych wymienionych w tym artykule, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w art. 8 ust. 2 tej dyrektywy.

47. Należy w tym względzie zauważyć, że żadna ze stron, które przedstawiły uwagi, nie opowiada się, co jest zresztą słuszne, za przyjęciem aż tak restrykcyjnej wykładni.

48. Literalne stosowanie art. 8 ust. 1 dyrektywy 95/46 zobowiązywałoby operatora wyszukiwarki internetowej do sprawdzenia, czy lista wyświetlająca wyniki wyszukiwania mającego za punkt wyjścia nazwisko osoby fizycznej nie zawiera linków do stron internetowych zawierających dane wymienione w tym przepisie, *ex ante* i systemowo, czyli nawet w przypadku, gdy dana osoba nie wystąpiła o usunięcie łączy.

49. Moim zdaniem przeprowadzanie kontroli *ex ante* czy też systemowej nie jest ani możliwe, ani pożądane.

50. W wyroku *Google Spain i Google*¹⁹ Trybunał stwierdził, że „ze względu zatem na to, że działalność wyszukiwarki internetowej może znacząco oddziaływać na prawa podstawowe do poszanowania prywatności i ochrony danych osobowych w dodatkowy w stosunku do działalności prowadzonej przez wydawców stron internetowych sposób, operator tej wyszukiwarki, jako osoba określająca cele i sposoby prowadzenia tej działalności, winien w ramach spoczywającej na nim odpowiedzialności zapewnić, by działalność ta spełniała określone w dyrektywie 95/46 wymogi, tak aby przewidziane w niej gwarancje były w pełni skuteczne i aby można było rzeczywiście zrealizować jej cel polegający na skutecznej i pełnej ochronie objętych nią osób, w szczególności w odniesieniu do ich prawa do poszanowania ich prywatności”²⁰.

51. Z tego fragmentu można wyciągnąć dwa wnioski. Przede wszystkim, jak twierdzi Komisja w swoich uwagach, dyrektywa 95/46 opiera się na założeniu, że każdy administrator danych musi spełnić wszystkie wymogi zawarte w tej dyrektywie, w tym także te przewidziane w art. 8.

52. Następnie, chociaż fragment ten został sformułowany jako zobowiązanie nałożone na operatora wyszukiwarki internetowej²¹, *to może on działać jedynie* w ramach swoich zobowiązań, kompetencji i możliwości. Innymi słowy: taki operator może nie być w stanie zapewnić pełnej skuteczności przepisów dyrektywy 95/46 właśnie ze względu na ograniczony zakres swoich zobowiązań, kompetencji i możliwości.

53. A zatem wykładni art. 8 dyrektywy 95/46 należy dokonywać z uwzględnieniem zobowiązań, kompetencji i możliwości operatora wyszukiwarki.

19 Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

20 Zobacz wyrok z dnia 13 maja 2014 r., *Google Spain i Google* (C-131/12, EU:C:2014:317, pkt 38). Podkreślenie własne. Fragment ten został co do zasady powtórzony w pkt 83 tego wyroku.

21 Na co wskazuje sformułowanie „winien [...] zapewnić”.

54. W tym względzie należy wyłączyć stosowanie ex ante art. 8 ust. 1 dyrektywy 95/46 w odniesieniu do operatora wyszukiwarki internetowej. Przeprowadzana ex ante kontrola stron internetowych, do których linki zostały wyświetlone jako wynik wyszukiwania, nie leży w zakresie odpowiedzialności ani możliwości²² operatora wyszukiwarki. Zadaniem operatora wyszukiwarki jest, jak wskazuje jego nazwa, szukanie, znajdowanie i udostępnianie informacji poprzez algorytm, który umożliwia ich wyszukiwanie w najbardziej skuteczny sposób. Nie należy doń natomiast kontrolowanie czy wręcz – cenzurowanie. Operator wyszukiwarki internetowej *działa* w celu znalezienia informacji i *reaguje* w celu usunięcia wyników wyszukiwania. W każdym razie tak rozumiem wyrok Google Spain i Google²³.

55. W tym samym duchu, co podnosi również Komisja, zakazy i ograniczenia ustanowione w art. 8 ust. 1 dyrektywy 95/46 nie powinny mieć zastosowania do operatora wyszukiwarki w sposób analogiczny do sytuacji, w której to on sam umieszczałby te wrażliwe dane na stronach internetowych, do których prowadziłyby wyświetlane linki. Logicznie rzecz biorąc, wyszukiwarka może zadziałać dopiero po opublikowaniu (wrażliwych) danych w Internecie i ma, z tego punktu widzenia, drugorzędny charakter.

56. W związku z tym zakazy i ograniczenia przewidziane w art. 8 ust. 1 dyrektywy 95/46 mogą być stosowane do działalności prowadzonej przez operatora wyszukiwarki internetowej, ale tylko w zakresie dotyczącym wspomnianego odsyłania do stron internetowych, w rezultacie następczej kontroli przeprowadzanej już po wniesieniu żądania usunięcia linków wniesionego przez osobę, której dane dotyczą.

57. Proponuję zatem, aby na pytanie pierwsze udzielić odpowiedzi, że, przy uwzględnieniu szczególnych zobowiązań, kompetencji i możliwości operatora wyszukiwarki, art. 8 ust. 1 i 5 dyrektywy 95/46 ma co do zasady zastosowanie do prowadzonej przezeń działalności.

58. Drugie pytanie prejudycjalne dotyczy szczegółowych zasad stosowania tych przepisów wobec operatora wyszukiwarki.

C. W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

59. Pytanie drugie składa się z trzech części i zwrócono się z nim na wypadek, gdyby Trybunał stwierdził, że art. 8 ust. 1 i 5 dyrektywy 95/46 znajduje zastosowanie do przetwarzania danych przez operatora wyszukiwarki internetowej.

60. Sąd odsyłający zmierza bowiem w istocie do:

- ustalenia, czy, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w dyrektywie 95/46, nałożony na operatora wyszukiwarki w art. 8 ust. 1 i 5 tej dyrektywy zakaz przetwarzania danych wiąże się ze zobowiązaniem go do systematycznego uwzględniania żądań usunięcia linków prowadzących do stron internetowych zawierających takie dane;
- ustalenia, w jaki sposób należy stosować przewidziane w art. 8 ust. 2 lit. a) i e) dyrektywy 95/46 poszczególne wyjątki do przetwarzania danych przez operatora wyszukiwarki i, w szczególności, czy taki operator może odmówić uwzględnienia żądania usunięcia linków złożonego na podstawie tych wyjątków;

²² Spółka Google twierdzi bowiem – moim zdaniem słusznie – że nie była w stanie zbadać każdej otwieranej i indeksowanej strony w celu zapewnienia, by jej treść była zgodna z obowiązującym prawem, lub sprawdzenia, czy nie zawiera danych osobowych, które mogą zostać zakwalifikowane w Unii Europejskiej jako niewrażliwe, niedokładne, niekompletne czy też które mogły zostać opublikowane w sposób niezgodny z prawem lub dotyczyły przestępstw lub wyroków skazujących.

²³ Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

- uzyskania wyjaśnień w przedmiocie wyjątków przewidzianych w art. 9 dyrektywy 95/46 w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych dokonywanego wyłącznie w celach dziennikarskich lub w celu uzyskania wyrazu artystycznego lub literackiego, w zakresie, w jakim wyjątki te mogą okazać się konieczne dla pogodzenia prawa do prywatności z zasadami rządzącymi prawem do wolności wypowiedzi. Sąd odsyłający dąży w tym względzie do ustalenia, czy operator wyszukiwarki internetowej może odmówić uwzględnienia żądania usunięcia linków, jeżeli stwierdzi, że dane znajdujące się na stronie, do której prowadzi dany link, znalazły się tam zgodnie z prawem, dlatego że ich przetworzenie przez wydawcę strony internetowej objęte było tym wyjątkiem.

61. Dokonam analizy tych kwestii w kolejności, w jakiej zostały podniesione.

1. W przedmiocie systematycznego usuwania linków

62. Punktem wyjścia jest założenie, że w braku uzasadnienia w rozumieniu art. 8 i 9 dyrektywy 95/46 odmowa usunięcia przez operatora wyszukiwarki linków do strony internetowej będzie sprzeczna z art. 8 ust. 1 lub 5 tej dyrektywy.

63. Spółka Google, Irlandia, rząd austriacki i rząd Zjednoczonego Królestwa twierdzą, że jest to istotny, ale nie decydujący czynnik, spośród tych, które w ramach wyważania praw i interesów winien uwzględnić operator wyszukiwarki przy rozpatrywaniu poszczególnych żądań usunięcia linków, w tym także tych do stron internetowych zawierających szczególne kategorie danych w rozumieniu art. 8 ust. 1 lub 5 dyrektywy 95/46.

64. Natomiast rządy francuski, włoski, polski oraz Komisja uważają, że zakaz przetwarzania, o którym mowa w art. 8 ust. 1 i 5 dyrektywy 95/46 oznacza, że operator wyszukiwarki, od którego zażądano usunięcia linków, jest zobowiązany do systematycznego uwzględniania tych żądań, bez konieczności sprawdzania elementów innych niż brak uzasadnienia.

65. Zgadzam się z tym stanowiskiem.

66. Brzmienie art. 8 ust. 1 i 5 dyrektywy 95/46 nie pozwala bowiem wątpić, że w artykule tym chodzi o obowiązek ustanowienia zakazu przetwarzania wymienionych w nim szczególnych kategorii danych (wrażliwych). Trudno bowiem sobie wyobrazić, jak w takiej sytuacji można by było uznać obowiązek ten za jeden z elementów, które należy wziąć pod uwagę w ramach rozpatrywania żądania usunięcia linków.

67. Takie podejście stanowi logiczną kontynuację sprawy, w której zapadł wyrok *Google Spain i Google*²⁴. Przypominam, że sprawa ta dotyczyła wyłącznie danych, których publikacja była jako taka zgodna z prawem. W związku z tym Trybunał mógł w pierwszej kolejności stwierdzić, że operator wyszukiwarki internetowej jest zobowiązany do usunięcia z wyświetlanej listy wyników wyszukiwania mającego za punkt wyjścia nazwisko danej osoby linków do publikowanych przez osoby trzecie stron internetowych zawierających dotyczące tej osoby informacje, nawet jeśli ich publikacja na tych stronach była zgodna z prawem²⁵, po czym, w drugiej kolejności, wyważył prawa osoby, której dane dotyczą, z interesem gospodarczym operatora wyszukiwarki internetowej oraz interesem publicznym w dostępie do danej informacji²⁶.

²⁴ Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

²⁵ Zobacz pkt 88 tego wyroku i pkt 3 sentencji.

²⁶ Zobacz pkt 99 tego wyroku i pkt 4 sentencji.

68. W tym względzie pozwolę sobie na dygresję odnośnie do sprawy Google Spain i Google. Ponieważ panuje powszechne przekonanie, że jeżeli informacja jest zgodna z prawem, a osoba, która ją upublicznia, korzysta bezwarunkowo z zagwarantowanego w art. 11 karty prawa do wolności wypowiedzi, to byłoby właściwe, gdyby Trybunał wyraźnie wymienił to prawo podstawowe. Byłoby wówczas bardziej jasne, że nie tylko należy dokonać wyważenia art. 7 i 8 karty z jednej strony z wolnością informacji z drugiej strony, ale również że należy także uwzględnić prawo do wolności wypowiedzi. Wróć do tego zagadnienia przy analizie art. 9 dyrektywy 95/46.

69. Nie widzę natomiast miejsca dla takiego ważenia praw i interesów w ramach art. 8 dyrektywy 95/46. Jeżeli zostanie ustalone, że doszło do przetworzenia danych wrażliwych, żądanie usunięcia linków należy uwzględnić.

70. Jestem w pełni świadomy stanowiska wyrażonego przez powołaną na mocy art. 29 [dyrektywy 95/46] „grupę roboczą ds. ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych”²⁷ w sporządzonych przez nią „wytycznych w sprawie wykonania wyroku [Google Spain i Google]”²⁸ z dnia 26 listopada 2014 r.²⁹ (zwanych dalej „wytycznymi”), zgodnie z którymi, po pierwsze, w większości przypadków żądań usunięcia linków należy uwzględniać więcej niż jedno kryterium przed wydaniem decyzji, po drugie, żadne kryterium nie jest samo w sobie decydujące³⁰, i po trzecie, w zakresie dotyczącym konkretnie art. 8 dyrektywy 95/46 „[i]stnieje większe prawdopodobieństwo, że organy [właściwe ds.] ochrony [danych] będą interweniowały w przypadku odmowy uwzględnienia wniosku o usunięcie z listy wyników wyszukiwania”³¹.

71. W związku z tym to, że przed podjęciem decyzji w sprawie żądania usunięcia linków należy wziąć pod uwagę kilka kryteriów, wydaje mi się oczywiste. Natomiast twierdzenie, że organ właściwy ds. ochrony danych *najprawdopodobniej* zainterweniuje, nie wydaje mi się wystarczająco kategoryczne i jednoznaczne. Jeżeli okaże się, że dane należą do kategorii danych wrażliwych, o których mowa w art. 8 ust 1 i 5 dyrektywy 95/46, ich przetwarzanie będzie zabronione.

72. Dlatego uważam, że zapobieganie ewentualnemu rozpowszechnieniu takich danych przez wyszukiwarkę obejmuje również ratio legis art. 8 ust. 1 i 5 dyrektywy 95/46. Ponieważ na mocy tego przepisu prawodawca uznaje, że przetwarzanie pewnej kategorii danych jest bezprawne, to wynika moim zdaniem z tego, że przetwarzanie tych danych przez operatora wyszukiwarki jest także bezprawne – co najmniej od chwili, w której operator ten nie uwzględnił żądania usunięcia linków.

73. Innymi słowy, ustanawiając art. 8 dyrektywy 95/46, prawodawca Unii rozstrzygnął kwestię danych wrażliwych w ten sposób, że nie ma już potrzeby wyważania wchodzących w grę praw i interesów. Za przyjęciem takiej wykładni przemawia też fakt, że w rozporządzeniu 2016/679 nie tylko utrzymano zakaz przetwarzania danych wrażliwych³², lecz wręcz rozszerzono kategorie tych danych³³.

74. W konsekwencji, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w dyrektywie 95/46, nałożony na operatora wyszukiwarki zakaz przetwarzania danych, o których mowa w art. 8 ust. 1 i 5 tej dyrektywy, wiąże się ze zobowiązaniem go do systematycznego uwzględniania żądań usuwania linków prowadzących do zawierające takie dane stron internetowych.

27 Wraz z wejściem w życie rozporządzenia 2016/679 wskazana grupa robocza została zastąpiona przez Europejską Radę Ochrony Danych (zob. art. 68 i 94 rozporządzenia 2016/679).

28 Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

29 Dostępne na stronie internetowej pod linkiem:

https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp225_fr.pdf; [polska wersja nieoficjalna dostępna na <https://giado.gov.pl/pl/1520203/8648>].

30 Zobacz s. 14 wytycznych.

31 Zobacz s. 20 wytycznych.

32 Chociaż istnieją też wyjątki inne niż te przewidziane w art. 8 dyrektywy 95/46. Zobacz art. 9 ust. 2 rozporządzenia 2016/679.

33 Zobacz art. 9 ust. 1 rozporządzenia 2016/679. Obejmuje on także przetwarzanie danych genetycznych, danych biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej oraz danych dotyczących orientacji seksualnej tej osoby.

2. W przedmiocie szczególnych wyjątków przewidzianych w art. 8 ust. 2 lit. a) i e) dyrektywy 95/46

75. Sąd odsyłający dąży do uzyskania wyjaśnień jedynie w przedmiocie dwóch z pięciu wyjątków przewidzianych w art. 8 ust. 2 dyrektywy 95/46.

76. Zgodnie z art. 8 ust. 2 lit. a) dyrektywy 95/46 art. 8 ust. 1 tej dyrektywy nie ma zastosowania, w przypadku gdy osoba, której dane dotyczą, udzieliła wyraźnej zgody³⁴ na ich przetwarzanie, chyba że ustawodawstwo państwa członkowskiego przewiduje, że zakaz określony w ust. 1 nie może być uchylony mimo udzielonej zgody przez tę osobę. Artykuł 8 ust. 2 lit. e) dyrektywy 95/46 stanowi, że ust. 1 tej dyrektywy nie ma zastosowania, w przypadku gdy przetwarzanie dotyczy danych, które są podawane do wiadomości publicznej przez osobę, której dane dotyczą, lub jest konieczne do ustalenia, wykonania lub ochrony roszczeń prawnych.

77. Ponieważ zgodnie z rozwiązaniem, które proponuję Trybunałowi, jestem zdania, że obowiązuje zakaz przetwarzania danych przewidzianych w art. 8 ust. 1 i 5 dyrektywy 95/46, to co do zasady wyjątki ustanowione w tym samym art. 8 dyrektywy 95/46 także mają moim zdaniem zastosowanie, nawet jeśli niektóre z wyjątków ustanowionych w art. 8 ust. 2 dyrektywy 95/46 wydają się mieć w odniesieniu do wyszukiwarki internetowej bardziej teoretyczne niż praktyczne znaczenie³⁵. Operator wyszukiwarki internetowej może zatem odmówić uwzględnienia żądania usunięcia linków, jeżeli zostały spełnione przesłanki z art. 8 ust. 2 tej dyrektywy.

3. W przedmiocie przetwarzania danych osobowych w kontekście prawa do wolności wypowiedzi (art. 9 dyrektywy 95/46)

78. Zgodnie z art. 9 dyrektywy 95/46 państwa członkowskie wprowadzają możliwość wyłączenia lub odstąpienia od stosowania między innymi art. 8 tej dyrektywy w przypadku przetwarzania danych osobowych wyłącznie w celach dziennikarskich lub w celu uzyskania wyrazu artystycznego lub literackiego, wówczas, gdy jest to konieczne dla pogodzenia prawa do prywatności z przepisami dotyczącymi prawa do wolności wypowiedzi.

79. Pojawia się pytanie, czy operator wyszukiwarki może nie uwzględnić żądania usunięcia linków, jeżeli stwierdzi, że wyświetlanie danych wrażliwych znajdujących się na stronie, do której prowadzi dany link, jest zgodne z prawem, gdyż przetwarzanie dokonywane w tym względzie przez wydawcę strony internetowej jest objęte art. 9 dyrektywy 95/46.

80. Należy podnieść, że, zgodnie z wyrokiem Google Spain i Google³⁶, może się okazać, iż żądanie usunięcia linków będzie skuteczne względem operatora wyszukiwarki internetowej, a nie będzie tak w przypadku wydawcy wymienionej strony internetowej ze względu na art. 9 dyrektywy 95/46. Trybunał orzekł bowiem, że „przetwarzanie danych przez wydawcę strony internetowej, polegające na opublikowaniu informacji dotyczących osoby fizycznej, może w odpowiednim przypadku być dokonywane »wyłącznie w celach dziennikarskich«, wchodząc w ten sposób zgodnie z art. 9 dyrektywy 95/46 w zakres zastosowania odstępstw od ustanowionych w tej dyrektywie wymogów, podczas gdy nie można uznać, że ma to miejsce w przypadku przetwarzania danych przez operatora wyszukiwarki

³⁴ Zgodnie z art. 2 lit. h) dyrektywy 95/46 „zgoda osoby, której dane dotyczą” oznacza konkretne i świadome dobrowolne wskazanie przez osobę, której dane dotyczą, że wyraża ona przyzwolenie na przetwarzanie odnoszących się do niej danych osobowych.

³⁵ Na przykład wyjątek z lit. a) opisuje raczej teoretyczną sytuację, ponieważ żądanie usunięcia linków logicznie rzecz biorąc wiąże się z tym, że przynajmniej w dniu jego wniesienia osoba, która to żądanie przedstawia, nie zgadza się już na przetwarzanie danych przez operatora wyszukiwarki. Ponadto wyjątki wymienione w art. 8 ust. 2 lit. b) (prawo pracy) i lit. d) (działalność fundacji i podobnych organizacji) raczej nie znajdują zastosowania w przypadku wyszukiwarki. W każdym razie nie zostały one ujęte w pytaniach prejudycjalnych.

³⁶ Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

internetowej. Nie można więc wykluczyć, że osoba, której dotyczą dane, może w pewnych okolicznościach korzystać z praw, o których mowa w art. 12 lit. b) oraz w art. 14 akapit pierwszy lit. a) dyrektywy 95/46 w odniesieniu do operatora wyszukiwarki, ale nie mogłaby ona powoływać się na nie wobec wydawcy strony internetowej”³⁷.

81. Ten kluczowy fragment wyroku w sprawie Google Spain i Google³⁸ stanowi samo sedno rozumowania uzasadniającego ustanowienie „prawa do bycia zapomnianym”: mając na celu ochronę prywatności oraz danych osoby, których one dotyczą, można „zabić posłańca (kill the messenger)”, (nawet) jeżeli sprostowanie u źródła jest niemożliwe z powodu przysługującego wydawcy strony internetowej prawa do wolności wypowiedzi.

82. Pojawia się duża pokusa, aby przyjąć taką wykładnię tego fragmentu, zgodnie z którą art. 9 nie ma zastosowania do operatora wyszukiwarki internetowej.

83. Proponuję, aby Trybunał oparł się tej pokusie.

84. Po pierwsze, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zwanego dalej „ETPC”), „dzięki ich dostępności, a także zdolności do przechowywania i rozpowszechniania wielkich ilości danych, strony internetowe przyczyniają się w znacznym stopniu do poprawy publicznego dostępu do aktualności, a w sposób ogólny do ułatwienia przekazywania informacji”³⁹. W szczególności, w sprawie mającej za przedmiot stronę internetową będącą jednym z największych światowych usługodawców⁴⁰ z zakresu wymiany plików w Internecie, ETPC zauważył, że „art. 10 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r.”⁴¹, dotyczy nie tylko treści informacji, ale również środków transmisji lub odbioru”⁴².

85. Prawo opinii publicznej do otrzymywania i przekazywania informacji udostępnionych w Internecie chronione jest przez art. 11 karty⁴³. Dotyczy to zarówno informacji znajdujących się na źródłowych stronach internetowych, jak i informacji udostępnianych przez wyszukiwarki internetowe⁴⁴.

86. Po drugie, jedynym wnioskiem, jaki można wyciągnąć z ww. fragmentu wyroku w sprawie Google Spain i Google⁴⁵, jest to, że art. 9 dyrektywy 95/46 nie znajduje jako taki *bezpośrednio* zastosowania do działalności operatora wyszukiwarki internetowej. W związku z tym, że działalność operatora jest drugorzędna względem podstawowej działalności podmiotu rozpowszechniającego informację, logiczne jest, że art. 9 dyrektywy 96/45 dotyczy w pierwszej kolejności tego właśnie podmiotu. Jednakże okoliczność, że dane znajdujące się na rozpatrywanej w niniejszym postępowaniu stronie internetowej są podawane w celach dziennikarskich lub też w celu uzyskania wyrazu artystycznego lub literackiego w rozumieniu art. 9 dyrektywy 95/46, nie może stać na przeszkodzie temu, aby operator wyszukiwarki, który, jak już stwierdzono powyżej, podlega obowiązkowi przewidzianemu w art. 8 tej dyrektywy, mógł się powoływać na art. 9 dyrektywy 95/46.

37 Zobacz wyrok z dnia 13 maja 2014 r., Google Spain i Google (C-131/12, EU:C:2014:317, pkt 85).

38 Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

39 Zobacz wyroki ETPC: z dnia 10 marca 2009 r., Times Newspapers Ltd przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (nr 1 i 2), CE:ECHR:2009:0310JUD000300203, § 27; z dnia 10 stycznia 2013 r., Ashby Donald i in. przeciwko Francji, CE:ECHR:2013:0110JUD003676908, § 34.

40 Chodzi o stronę internetową „The Pirate Bay”. Na temat działania tej strony zobacz także moja opinię w sprawie Stichting Brein (C-610/15, EU:C:2017:99).

41 Odpowiednik art. 11 karty.

42 Zobacz wyrok ETPC z dnia 19 lutego 2013 r., Neij i Sunde przeciwko Szwecji, skarga nr 40397/12, § 10.

43 Zobacz wyrok z dnia 16 lutego 2012 r., SABAM (C-360/10, EU:C:2012:85, pkt 48).

44 Zobacz opinię rzecznika generalnego N. Jääskinena w sprawie Google Spain i Google (C-131/12, EU:C:2013:424, pkt 121).

45 Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

87. To, że dane na stronie internetowej objęte są zakresem zastosowania art. 9 tej dyrektywy, powinno stanowić okoliczność przemawiającą za oddaleniem żądania usunięcia linków.

88. Artykuł 9 dyrektywy 95/46 stanowi konkretny wyraz, na poziomie prawa wtórnego, prawa do wolności wypowiedzi i informacji oraz wolności mediów, o których mowa w art. 11 karty. Innymi słowy: w ramach ważenia pomiędzy z jednej strony prawem do poszanowania życia prywatnego oraz prawem do ochrony danych, wyrażonymi w art. 7 i 8 karty, a z drugiej strony przysługującym opinii publicznej prawem do dostępu do danej informacji, należy wziąć pod uwagę fakt, że ta informacja pochodzi spod pióra dziennikarza albo stanowi formę wyrazu artystycznego bądź literackiego.

89. Podsumowując: nawet jeżeli niektóre fragmenty rozumowania Trybunału mogły zostać sformułowane w wyroku *Google Spain i Google*⁴⁶ w sposób bardziej wyraźny, nie jest wykluczone, że w ramach dokonanej w tym wyroku oceny zgodności z przesłankami ustanowionymi w art. 12 lit. b) i art. 14 akapit pierwszy lit. a) dyrektywy 95/46 nie ma potrzeby uwzględniania prawa do wolności wypowiedzi. Moim zdaniem przy wyważaniu pomiędzy interesem internautów potencjalnie zainteresowanych dostępem do strony internetowej poprzez wyszukiwanie mające za punkt wyjścia imię i nazwisko danej osoby a prawami podstawowymi przysługującymi tej osobie na podstawie artykułów 7 i 8 karty należy również uwzględnić przysługujące wydawcom i użytkownikom Internetu prawo do wolności wypowiedzi i do informacji, zagwarantowane w art. 11 karty.

90. Za przyjęciem mojej analizy zdają się przemawiać wytyczne, zgodnie z którymi: „organy ochrony danych uznają, że – w zależności od kontekstu – istotne może być rozważenie, czy informację opublikowano w celu dziennikarskim. Fakt, że informację opublikował dziennikarz, którego praca polega na informowaniu społeczeństwa, jest czynnikiem, który przeważa szalę. To kryterium samo w sobie nie zapewnia jednak wystarczającej podstawy prawnej do nieuwzględnienia żądania, ponieważ w wyroku dokonano jasnego rozróżnienia między podstawą prawną publikacji przez media a podstawą prawną porządkowania przez wyszukiwarki internetowe wyników wyszukiwania opartych o imię i nazwisko danej osoby”⁴⁷.

91. Wreszcie należy wskazać, że art. 17 rozporządzenia nr 2016/679, który normuje obecnie „prawo do bycia zapomnianym”, ustanawia w swym ust. 3 lit. a) wyjątek od tego prawa, w sytuacji gdy przetwarzanie to jest niezbędne do wykonywania prawa do wolności wypowiedzi i do informacji. Wyjątek ten ma zastosowanie do wszystkich potencjalnych podstaw prawa do bycia zapomnianym wymienionych w art. 17 ust. 1 dyrektywy 95/46 i, w konsekwencji, także do sytuacji, w której dane osobowe były przetwarzane niezgodnie z prawem [ust. 1 lit. d)]. Rozporządzenie nr 2016/679 uznaje zatem możliwość ograniczenia prawa do uzyskania usunięcia linków z przyczyn związanych z prawem do wolności wypowiedzi i do informacji – nawet jeżeli przetwarzanie to dotyczy danych wrażliwych.

92. W związku z tym proponuję, aby Trybunał odpowiedział na drugie pytanie prejudycjalne, że zgodnie z art. 8 ust. 1 i 5 dyrektywy 95/46 operator wyszukiwarki internetowej jest zobowiązany do systematycznego uwzględniania żądań usunięcia linków prowadzących do stron internetowych zawierających szczególne kategorie danych, o których mowa w tym przepisie, z zastrzeżeniem przewidzianych w dyrektywie 95/46 wyjątków, takich jak te ustanowione w art. 8 ust. 2 lit. a) i e) tej dyrektywy. Natomiast fakt, że dane na stronie internetowej, których dotyczy postępowanie, objęte są zakresem zastosowania art. 9 dyrektywy 95/46, stanowi okoliczność dającą możliwość oddalenia żądania usunięcia linków. W takiej sytuacji operator wyszukiwarki internetowej jest zobowiązany do wyważenia pomiędzy wyrażonymi w art. 7 i 8 karty prawami do poszanowania prywatności oraz do ochrony danych z jednej strony a przysługującym opinii publicznej prawem do dostępu do danej informacji oraz prawem do wolności wypowiedzi podmiotu, od którego pochodzi ta informacja, zgodnie z art. 11 karty, z drugiej strony.

⁴⁶ Wyrok z dnia 13 maja 2014 r. (C-131/12, EU:C:2014:317).

⁴⁷ Zobacz s. 22 wytycznych.

D. W przedmiocie trzeciego pytania prejudycjalnego

93. W związku z tym, że z trzecim pytaniem prejudycjalnym zwrócono się „w razie udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi przeczącej”, nie będę na nie odpowiadał, zważywszy na przedstawioną przeze mnie propozycję udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze.

E. W przedmiocie czwartego pytania prejudycjalnego

94. Czwarte pytanie prejudycjalne składa się z dwóch części.

95. W pierwszej części tego pytania sąd odsyłający zwraca się do Trybunału o rozstrzygnięcie, czy jeżeli żądający usunięcia linków wykaże, że opublikowane w Internecie dane osobowe, do których prowadzi sporny link, stały się niekompletne, niedokładne lub nieaktualne, operator wyszukiwarki jest zobowiązany do uwzględnienia tego żądania usunięcia linków.

96. Sąd odsyłający zmierza zatem do ustalenia, czy taki obowiązek istnieje w sytuacji, gdy żądający usunięcia linków wykaże, że ze względu na przebieg postępowania sądowego informacje dotyczące wcześniejszego etapu postępowania nie odpowiadają już jego aktualnej sytuacji.

97. W drugiej części pytania czwartego, która odnosi się w szczególności do toczących się przed sądem krajowym spraw dotyczących B.H. i E.D., sąd odsyłający dąży do ustalenia, czy informacje dotyczące postępowania prowadzonego wobec jednostki lub relacjonujące proces oraz wyrok skazujący, który w nim zapada, stanowią dane dotyczące przestępstw i wyroków skazujących w rozumieniu art. 8 ust. 5 dyrektywy 95/46, a w szczególności czy zakresem zastosowania tego przepisu objęta jest strona internetowa zawierająca dane informujące o wyrokach skazujących lub postępowaniach sądowych, których przedmiotem jest osoba fizyczna.

98. Zacznę od rozpatrzenia drugiej części pytania.

99. Zgodnie z art. 8 ust. 5 dyrektywy 95/46 przetwarzanie danych dotyczących przestępstw, wyroków skazujących lub środków bezpieczeństwa może być dokonywane jedynie pod kontrolą władz publicznych lub też jeżeli zgodnie z prawem krajowym ustanowiono określone środki zabezpieczające, z zachowaniem odstępstw, których państwo członkowskie może udzielić zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego, zapewniając zachowanie odpowiednich zabezpieczeń. Jednak kompletny rejestr przestępstw kryminalnych może być prowadzony tylko pod kontrolą władzy publicznej. Państwa członkowskie mogą ustanowić przepisy zobowiązujące oficjalny organ do sprawowania kontroli nad przetwarzaniem danych dotyczących sankcji administracyjnych lub orzeczeń w sprawach cywilnych.

100. Moim zdaniem publikowane na stronach internetowych informacje dotyczące postępowań sądowych, takie jak te rozpatrywane w sprawach dotyczących B.H. i E.D., stanowią dane w rozumieniu art. 8 ust. 5 dyrektywy 95/46. Nawet jeżeli postępowanie karne nie zostało zakończone skazaniem, chodzi o dane *dotyczące* przestępstwa.

101. Pozostaje jeszcze pierwsza część czwartego pytania prejudycjalnego, dotycząca wniosków, jakie należy wyciągnąć z tego stwierdzenia w odniesieniu do artykułów, między innymi prasowych, które relacjonują wcześniejszy etap postępowania sądowego i które, z definicji, nie są już aktualne.

102. Biorąc pod uwagę odpowiedź zaproponowaną w ramach trzeciej części pytania drugiego, uważam, że w odniesieniu do artykułów prasowych należy znuansować podejście w zakresie, w jakim rozpatrywane dane są danymi osobowymi podawanymi wyłącznie w celach dziennikarskich.

103. W tym względzie, w myśl wytycznych, „państwa członkowskie Unii mogą mieć różne podejścia do powszechnej dostępności informacji na temat przestępców i popełnianych przez nich przestępstw. Mogą istnieć szczególne przepisy prawne, które mają wpływ na dostępność takich informacji w czasie. Organy ochrony danych będą rozpatrywały takie sprawy zgodnie z właściwymi zasadami i podejściami krajowymi. Co do zasady istnieje większe prawdopodobieństwo, że organy ochrony danych będą uznawały wnioski o usunięcie z listy wyników wyszukiwania dotyczących stosunkowo drobnych przestępstw, które wydarzyły się dawno temu, podczas gdy z mniejszym prawdopodobieństwem będą uznawać wnioski o usunięcie z listy wyników wyszukiwania dotyczące poważniejszych przestępstw, które miały miejsce niedawno. Kwestie te wymagają jednak starannego przeanalizowania i będą rozpatrywane dla poszczególnych przypadków”⁴⁸.

104. W tym samym duchu uważam, że należy dokonać indywidualnej oceny każdego konkretnego przypadku, w którym dany operator wyszukiwarki będzie musiał dokonać wyważenia między wyrażonymi w art. 7 i 8 karty prawami podstawowymi do poszanowania życia prywatnego i ochrony danych z jednej strony a prawem opinii publicznej do dostępu do danej informacji, uwzględniając przy tym to, że taka informacja jest podawana w celach dziennikarskich lub też w celu uzyskania wyrazu artystycznego lub literackiego z drugiej strony.

VI. Wnioski

105. Mając na uwadze powyższe rozważania, proponuję Trybunałowi, aby na pytania prejudycjalne przedłożone przez Conseil d'État (radę państwa, Francja) odpowiedział w następujący sposób:

- 1) Artykuł 8 ust. 1 i 5 dyrektywy 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych, przy uwzględnieniu zobowiązań, kompetencji i możliwości operatora wyszukiwarki, ma co do zasady zastosowanie do prowadzonej przez tego operatora działalności.
- 2) Odesłanie do strony internetowej zawierającej dane dotyczące popełnienia przestępstwa i postępowania karnego wchodzi w zakres zastosowania art. 8 ust. 5 dyrektywy 95/46.
- 3) Zgodnie z art. 8 ust. 1 i 5 dyrektywy 95/46 operator wyszukiwarki internetowej jest zobowiązany do systematycznego uwzględniania żądań usunięcia linków prowadzących do stron internetowych zawierające dane wrażliwe, o których mowa w tym przepisie, z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w dyrektywie 95/46, takich jak wyjątki z art. 8 ust. 2 lit. a) i e) tej dyrektywy.
- 4) To natomiast, że dane ze strony internetowej, których dotyczy postępowanie, objęte są zakresem zastosowania art. 9 dyrektywy 95/46, stanowi okoliczność dającą możliwość oddalenia żądania usunięcia linków. W takiej sytuacji operator wyszukiwarki internetowej jest zobowiązany do wyważenia pomiędzy wyrażonymi w art. 7 i 8 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej prawami do poszanowania życia prywatnego oraz do ochrony danych z jednej strony a przysługującym opinii publicznej prawem do dostępu do danej informacji oraz prawem do wolności wypowiedzi podmiotu, od którego pochodzi ta informacja, zgodnie z art. 11 karty, z drugiej strony.

⁴⁸ Zobacz s. 23 wytycznych.